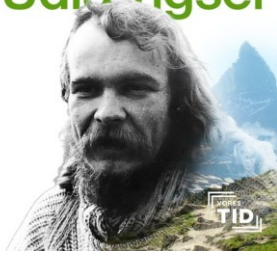

Udlængsel

Transskription af:

Udlængsel

Episode 5: Albert på sommerhusferie i 1912: Søkongen, havets helte og lidt forbudt kærlighed

Vært og tilrettelægger: Nikolai Sørensen

Medvirkende: Lektor i kulturarvsformidling på Aalborg Universitet og forfatter af bogen De Første Sommerhuse, Line Vestergaard Knudsen.

Redaktør: Rikke Caroline Carlsen

Nikolai Sørensen: Solen vågner langsomt fra havets dyb og spreder sine lange stråler ind mod den vindblæste kyst. I de stærke bølger er en gruppe fiskere i færd med at hive dagens fangst op på stranden. Det er tidlig morgen i Gammel Skagen i 1912, og ikke langt fra vandet sidder forretningsmanden Albert Abel og iagttager den arbejdende flok. Fiskerne fascinerer Abel. Der er noget naturligt. Noget oprindeligt, måske ligefrem mytologisk over disse kæmper, der lever i pagt med elementerne. Han føler sig draget af dem. Han vil gerne tage del i deres viden og lære af dem. Som han sidder der i sin nyanlagte sommervilla, der tårner sig op af den forreste klitrække. Tænker han på, om fiskerne mon har det på samme måde som ham? Den er overalt i de film, vi ser i de bøger, vi læser, i musikken, vi hører, og de SoMe posts, vi scroller forbi, udlængslen. Efter sommer med rejserestriktioner oplevede flere rejseselskaber rekordstor rejselyst i sommeren 2022. For vi længes ud. Det har vi altid gjort, og det vil vi blive ved med. Men hvad er det, vi længes efter? Mit navn er Nikolai Sørensen, og i den her episode skal vi i sommerhus. I dag er sommerhuset indbegrebet af dansk sommer. Der findes omkring 230.000 sommerhuse i Danmark, og det vurderes, at over halvdelen af danskerne har tilknytning til mindst ét sommerhus. Sådan har det ikke altid været. I starten var sommerhuset en luksus kun forbeholdt borgerskabet, der hurtigt spredte deres moderne sommer villaer langs de danske kyster. Hvad fik Albert Abel til at bygge sommerhus på forreste klitrække i Gammel Skagen? Og hvordan blev den succesrige byboer modtaget af den lokale fisker befolkning. Det vil jeg finde ud af i dag, hvor jeg tager dig med ud i det danske sommerlandskab, som det så ud i starten af 1900-tallet. Jeg tager til Gammel Skagen med Line Vestergaard Knudsen, der er lektor i kulturarvsformidling på Aalborg Universitet. Velkommen til udlængsel. Hej Line!

Line Vestergaard Knudsen: Hej.

Nikolai Sørensen: Hyggeligt at møde dig. Skal jeg bare smide mine ting ind her? Jeg bliver samlet op af Line og sammen kører vi mod en lille nedlagt togstation lige uden for Gammel Skagen. Line, vi står nu her ved porten til Gammel Skagen, hvis man kan kalde den det. Det gamle trinbræt, altså togstationen, hvor Albert Abel og hans familie kom igennem på deres mange ture til Gammel Skagen i starten af 1900-tallet. Kan du ikke prøve at beskrive en gang? Hvordan tror du, det har set ud her, når Abel og familien er sprunget ud af toget?

Line Vestergaard Knudsen: De er kommet lidt ud i den vilde natur her. Der har ikke været en stationsbygning på det her tidspunkt, så det har været sådan egentlig, bare det her trinbræt og måske sådan en et fragthus, hvor man har kunnet lagre nogle ting i det.

Nikolai Sørensen: Ligesom det her røde skur, der står ved siden af perronen?

Line Vestergaard Knudsen: Ja som det her røde skur, der stadigvæk står her. Så er der jo kommet en borgerlig familie derud med deres sikkert afslappede gevanter, men stadigvæk med kjole og store kasser og kufferter, og de har også haft sådan en kurv til deres hund og kat, som vi ved at de også tog med på på den her sommerferie, og så har de også haft deres børn med selvfølgelig. Og både tjenestepige og køkkenpige. Så det er sådan større optog, der lige er blevet væltet af toget her.

Nikolai Sørensen: Det må have set helt vildt ud. Kan du sætte lidt ord på hvem er ham her Albert Abel det skal handle om i dag?

Line Vestergaard Knudsen: Ja, altså Albert Abel. Han er sådan en købmand fra Aalborg af. Han importerer kul fra England. Måske er han det ikke allerede her i 1910, men han er ved at udvikle sig til en ret driftig og markant forretningsmand i Aalborg.

Nikolai Sørensen: Og i 1910 besøger Abel her og hele familien for første gang Gammel Skagen og springer ud på springbrættet her. Her bor de til leje hos en lokal fisker ved navn Ole Christophersen og Ole Christophersen. Han bliver senere inspirationskilden til Søbergers roman 'Søkongen'. Og hvilken betydning tror du, at besøget hos Søkongen får for Abel og familien?

Line Vestergaard Knudsen: De bliver jo i hvert fald overbevist om, at det her er en destination, som er det værd, som de er blevet lovet. De er faktisk blevet anbefalet af noget familie eller venner, tror jeg, det er at tage herop. Og det kan man sige. Det lever i hvert fald op til forventningerne om at komme ud i et andet landskab og komme ud til kysten og komme ud og møde et eller andet, der er anderledes end deres hverdag, men også at restituere fra hverdagen i familiens skød. Og så er der måske noget lidt eventyrligt ved at komme herop også, og måske endda også det her med at bo hos nogle lokale og på den måde komme helt ind i stuerne hos de her lidt anderledes lokale kyst- og fiskerifolk der bor heroppe.

Nikolai Sørensen: Og det hele det resulterer i, at Abel allerede året efter, altså i 1911, bygger sommervillaen 'Højen Hus'. På en af klitterne tæt på havet i Gammel Skagen, og var det normalt at have sommerhus på det her tidspunkt?

Line Vestergaard Knudsen: Altså, man kan jo sige, at blandt den gruppe af befolkningen som Albert Abel, han tilhørte, altså borgerskabet, der var det ligesom blevet en ting, som man kunne gøre. Altså man kunne bygge sådan en sommervilla herude i et kystområde.

Nikolai Sørensen: Så han er lidt en first mover på det her?

Line Vestergaard Knudsen: Altså i det her område, ja, der kan man sige, der er han jo en af dem, der bygger det allerførste sommerhus i ude i Gammel Skagen.

Nikolai Sørensen: Og ved indvielsen af Højen Hus altså deres sommerhus i 1912, der skriver en af Abels venner, Svend Schultz, et digt, der starter sådan her: "Til havets og til Skagens pris er skrevet digte, ja, i tusindvis. Den store skjald, som hviler her i gravhøj, frit for vestenvind har Skagen prist i mange bind. Vi Krøyer, Anker, Locher, ser med farver. Skildrer havets pragt i storm og stille, ja, i vinterdragt". Hvad er det ved Skagen, som fascinerer Abel og hans venner så meget?

Line Vestergaard Knudsen: På en eller anden måde, så går han jo sådan lidt i et kulturelt fodspor, fordi Skagen er jo allerede blevet sådan mytologiseret på det her tidspunkt, fordi allerede fra 1870'erne begynder de her kunstnere at komme herop, hvor den her kæmpe 'I gravhøjen', det er selvfølgelig Drachmann, ikke, som er en af de allerførste, der kommer herop. Og så er der de her malere Anker, Locher og Krøyer, der kommer herop også. Og man kan sige de er jo bare virkelig med til at gøre det til et sted. Både i forhold til naturen, fordi det er det, de er meget betaget af. Men de er egentlig også meget betaget af kulturen og de her fiskere, der her fiskerfolk, der bor heroppe, ikke.

Nikolai Sørensen: Hvad er det ved den lokale fiskerkultur, der fascinerer Albert Abel så meget?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, det er jo nok en del af sådan en mere bred kulturel fascination, der ligesom er af, hvad hedder det, almuen på det her tidspunkt. Og det er jo selvfølgelig både bondebefolkning, men også de her fiskere, der lever ude ved kysterne. Og man kan sige den her idé om, at der måske lever nogle mennesker, der er lidt mere i en oprindelige symbiose med naturen, og derfor har nogle et andet sind end det, man har inde i byerne, som er blevet meget civiliseret og industrialiseret og sådan en rytmefaste. På en eller anden måde, så lever de sådan lidt mere i takt med naturen herude.

Nikolai Sørensen: Hvad tror du, han forventer af sit møde med den lokalkultur, der findes i Gammel Skagen på det tidspunkt her?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, han forventer vel lidt at komme i kontakt med dem på en eller anden måde. Og måske også at de kan give ham nogle andre perspektiver på livet end end den her industri. Den her industri verden, som han selv er en del af, og hele den her forretningsverden. Altså at de måske kan give ham en lidt anden dimension i livet og vise ham nogle andre ting der.

Nikolai Sørensen: Hvordan starter sådan en sommerhusferie for familien her, typisk?

Line Vestergaard Knudsen: Altså de tager jo toget herop, og så skal de jo ned til højen eller Gammel Skagen, som ligger ude ved vestkysten sådan lige halvanden kilometer herfra. Og der kom der typisk også en lokal, som de havde en aftale med og kørte dem ud af grusvejen herud til Gammel Skagen. Og så skulle de jo have åbnet op for sommerhuset. Man skulle indrette sig i det her hus, og man havde jo netop taget en masse ting med nede fra Aalborg af, for at man ligesom kunne bo her hele sommeren. Så der var sådan et mindre åbnings- og indretningsarbejde her i starten af sommerferien i sommerhuset.

Nikolai Sørensen: Så hele den her familiekaravane. De rykker videre herfra fra trinbrættet til sommerhuset i Gammel Skagen. Og vi skal jo samme vej. Og følge i familiens fodspor. Så lad os lad os komme til Gammel Skagen. Line og jeg sætter os i bilen og kører mod den gamle fiskerflække. Byen er stille og charmerende. Gulkalkede huse med røde tagsten er spredt rundt mellem klitterne, og det er ikke svært at forestille sig, hvordan her så ud på familien Abels tid. Vi parkerer bilen og går en tur på stranden foran Abels gamle sommerhus, der den dag i dag stadig ligger på forreste klitrække med udsigt ud over havet. Line, vi står nu ved Albert Abels Højen Hus i Gammel Skagen og kigger ud over det her område, hvor familien jo tilbragte omkring 30 somre. Hvordan var sådan en typisk sommerhusdag for Abel-familien her på Højen Hus?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, den ville være sådan rimelig taktfast på en eller anden måde. Man har nogle faste måltider, fordi man har tjenestefolk med. Så klokken 8.30 er der morgenmad, og der er faktisk en klokke, der ringer, fordi det kan jo godt være, at man lige har været lidt ude inden 8.30. Det kan være, at man har været nede og tage et havbad. Det kan også være, at man tager et havbad lidt senere på formiddagen, og efter den her morgenmad, så kan man jo lave forskellige aktiviteter både i nærheden af huset, men måske også lidt mere ud i landskabet og spadsere en tur her ved stranden eller spadsere en tur inde på heden lidt længere inde i landet. Eller måske tage med sådan en fjeldevojn, en af de lokales vogne, ud og se noget af landskabet, måske ned til Sandvig eller længere nede. Og klokken 12 ringede klokken igen og så var der frokost. Og så har man nok haft lidt siesta og taget en lur, forældrene måske. Og så har der været aktiviteter om eftermiddagen også. Man kunne også tage en tur ind til Skagen. Det var ca. 5 kilometer væk, så man kunne godt komme afsted med at gå derind og gå tilbage herud.

Line Vestergaard Knudsen: Man kunne spille tennis. Der var nemlig også tennisbaner herude ret tidligt. Og man kunne lave andre sport og leg agtige aktiviteter og spille Boccia har vi også beskrivelser af, Så ja dagen går med nogle forskellige nydelsesfulde aktiviteter, og så er der aftensmad. 17.30. Der ringer klokken igen til et måltid, og det er så aftensmaden. Det er ikke altid,

at de spiste her i deres eget sommerhus, for der var jo restauranter tilknyttet de her hoteller, der efterhånden kom en del af her efter 1910 herude. Og der var også sådan et selskabsliv omkring de her restauranter, hvor man mødtes og spiste også hvis man ikke lige boede på et hotel. Og de havde også et meget aktivt selskabsliv med deres venner her, hvor de mødtes med folk som venner, som også havde sommerhuse, eller som også boede herude. Og de kunne også godt få dem på besøg derhjemme, selvfølgelig. Og de havde også nogle gange venner med hjemme fra Aalborg af, som som altså boede hos dem og havde ophold i deres hus. Så det vil man jo selvfølgelig også bruge tid på at underholde hinanden i venners lag.

Nikolai Sørensen: Så det er i høj grad et dagligdagsliv med en masse rutiner og klokken, der ringer ind til til frokost og så videre. Og så noget med at dyrke det her område, de er i. Hvordan slutter Abel typisk sin dag af på sin sommerhustur her?

Line Vestergaard Knudsen: Han beskriver, at der går ikke en dag, medmindre der er en helt særlig omstændighed, hvor han ikke går ned, sammen med sine to hunde og sætter sig på et bestemt sted nede i klitten. Og så holder han lige øje med den her sol, der går i havet. Det er jo ikke alle dage, man kan se det lige tydeligt, men man holder jo nok også lidt øje med, hvordan det bliver. Bliver der en solnedgang i aften man kan se, eller er der skyer eller hvad? Men det var sådan en helt fast tradition, han havde hver aften, at holde øje med den her sol, der går i havet.

Nikolai Sørensen: Det er sjovt at forestille sig. Det har jo højst sandsynligt ikke været meget mere end 10 20 meter fra, hvor vi står nu faktisk. Han har siddet der og nydt det her naturlandskab.

Line Vestergaard Knudsen: Det har været lige her, ja. Men det er i hvert fald et tegn på den her værdsættelse af naturen og elementerne.

Nikolai Sørensen: Imens Abel ser solen går i havet, forlader Line og jeg stranden og finder læ bag de forreste klitter. Her boede fiskerne i små lavloftede huse med sortmalede planker på gavlene og Gammel Skagens karakteristiske røde tagsten. Line, nu er vi gået over fra Højen Hus heroppe på den forreste klit og altså her ned blandt de gamle fiskerhytter for hele det her med fiskeriet og naturen fyldte jo også virkelig meget for Albert Abel. Hvordan har Albert set på de her lokale fiskere, der har boet hernede nærmest side om side med ham?

Line Vestergaard Knudsen: Han følger egentlig ret meget med i deres liv og sådan, og det beskriver han også ligesom hele han... Han er obs på det her fiskerierhverv der er herude, og han er obs på at det kun er de ældre fiskere der er tilbage herude. Ikke fordi de yngre er begyndt at fiske inde fra den nye havn inde i Skagen af. Men der er de her ældre fiskere. Og dem holder han øje med. Han har blandt andet en kikkert. Så han ligger og holder øje med, når de er ude på havet og holde øje med, når de kommer ind, og hvilken fangst de har med. Og han beskriver også, at der er også de her dage, hvor de trækker vod nede på stranden. Der trækker de simpelthen et net ind ude fra havet af, og så kan der jo ligge en masse fisk og sprælle dernede i. Blandt andet makrel, beskriver han. Men der kunne også godt ligge en laks nogle gange i de her vod, der kommer

ind. Og det er jo en stor dag, når det foregår, fordi så følger man med, og han han ved, at det skal de lave i dag. Så han tager ned og holder øje med det.

Nikolai Sørensen: Det er sjovt, den der fascination. Ikke at han har siddet deroppe med sin kikkert og holdt øje med den her lokalbefolkningen arbejde.

Line Vestergaard Knudsen: Ja, det har simpelthen været en af hans beskæftigelser, når han er herude. Og han var også obs på, at de her fiskere, som tog ud og tjene penge, tjente til til til vejen og dagen ved det her fiskeri, at det også var dem der var besætningen i redningsbådene. Det beskriver han også. Så det var også dem. Hvis der var et eller andet, et forlis eller nogle problemer ude på havet, så var det også dem, der tog ud i redningsbåden. Så han ser jo også på dem som sådan nogle lidt helte, heltedige mennesker, altså de her fiskermænd der er herude, altså, jeg synes, han besynger dem ret højt i de her beskrivelser, han laver.

Nikolai Sørensen: Kan du beskrive lidt nærmere sådan den her heltefascination? Altså hvad er det han ser i dem?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen jeg tror jo netop også sådan lidt i harmoni med den her tanke om, om den her lidt romantiske tanke om almuen og fiskerbefolkningen. Så er de jo de her mennesker, som har den her lidt mere oprindelige symbiose med naturen. Så de kender også godt naturens luner. De har også respekt for havet, og de har ligesom denne her berøring med naturen og elementerne, som han på en eller anden måde ikke besidder på samme måde, fordi han er en del af den her storbycivilisation, ikke.

Nikolai Sørensen: Senere på sommeren i 1912, som altså er det år, hvor de rykker ind her på Højen Hus for første gang, der har Abel familien besøg af vennen Frederik Klint, der skriver det her digt til Højen Hus og nu nu læser op igen: "Hører du, hvor vildt det samme hav kan råbe, når jeg storm og regn det piskes frem. Tænker du det var en tåbe, der så nær ved havet byggede hjem. Tunge tanker, mange mørke minder strømmer ind fra havet når I storm, Du drømmer". Der er nærmest lidt lidt satire på spil her. Hvordan har de lokale fiskere her i Gammel Skagen set på Albert og familien og deres hus, som de har bygget heroppe på på klitten?

Line Vestergaard Knudsen: Ja, det er lige før, vi får det at vide igennem Albert Abel selv og hans venner, at de måske var lidt nogle tåber, der kom herud og sådan nogle der kun fik sommeroplevelsen med herude, og derfor kunne de være så dumdristige at bygge et hus oppe på toppen af en klit i stedet for at ligge det nede i lavningen som de her huse, der lå her i forvejen, fiskernes huse jo gjorde. Men de har jo nok i hvert fald tænkt de lokale at at der var et eller andet nyt på færde i den måde, man ligesom gik rundt og sugede naturen til sig og blev betaget af en udsigt og af en solnedgang og i det hele taget det her med at bade i havet og bruge havet på den her nye måde, det har da været, jeg tror da, det har været opsigtsvækkende, men det sker jo også i i stor stil i den her periode, så det er jo ikke sådan nogle enere, der kommer herud. Og der kommer rigtig mange kyst turister herop her i 10'erne, og der har også været nogle før det, og badehoteller huser dem også, så det er jo bare noget. Det er bare den nye virkelighed heroppe, at det nu er turistens

perspektiv og brug af stedet her ligesom os. Og det er jo også sådan, at de lokale også gjorde brug af det her forretningsmæssigt. De fandt jo hurtigt ud af, at de kunne leje deres hus ud i sommerperioden og få en god indtægt på den måde, eller de blev måske selv pensionatsejere eller var aktive i forhold til de nye hoteller. Så det var ikke sådan at de var totalt fremmede over for at det her skete. Eller holdt sig væk fra det.

Nikolai Sørensen: Men det er sjovt som vi står her. Vi kan se, at Højen hus, der ligger heroppe på klitten, og vi står nu nede blandt de gamle fiskerhuse. Altså hele det her med, at dem, der har bygget op på klitterne, og dem der har bygget nede. Hvad er det, de har tænkt helt praktisk i forhold til at bygge hus deroppe?

Line Vestergaard Knudsen: Jeg ved ikke, om de har tænkt så super praktisk. Og man kan også se, at det er det, at det er det, der er det udsatte. Men det er jo i hvert fald der, man får den der. Det er jo mere herlighedsmæssigt de har tænkt, at det var rigtig smart at bygge deroppe, fordi man får den her udsigt ud til havet. Og det har været... Det har været virkelig attraktivt at bygge deroppe så man kunne se rigtig fint ud på havet. Det var egentlig ikke praktisk, så smart, fordi det er meget mere udsat og bygge deroppe. Både selve huset er udsat med vinduerne og murværket og taget og det hele er jo udsat, når det ligger deroppe. Men det er jo også en lidt mere udsat undergrund, kan man sige. Når man bygger så tæt ved havet, fordi Albert Abel Han vidste godt, at der var noget landsby, der på det tidspunkt allerede lå ude i havet. Altså at det

Nikolai Sørensen: Okay, det var sket på det tidspunkt?

Line Vestergaard Knudsen: Det var sket længe, længe før nede i 1800-tallet, at havet havde ædt sig ind på højen herude. Og han vidste godt, at han vidste godt, at havet kommer lige så stille og tager landet. Og alligevel byggede han der i det, der på det tidspunkt var anden klitrække, men som jo i dag er første klitrække. Men det ligger der jo stadigvæk, kan man sige. Så, så, så. Det kan jo godt lade sig gøre, men det var jo ikke. Det var ikke direkte fornuftigt at bygge det deroppe på toppen.

Nikolai Sørensen: Og det er nok også derfor vi kan fornemme, at der har været nogle tunger på spil og kaldte ham en tåbe på et tidspunkt i det her lidt vilde byggeri, han har lavet.

Nikolai Sørensen: Ja. I hvert fald er der en vis selvindsigt blandt ham selv og hans venner i forhold til til det der.

Nikolai Sørensen: Abel, han beskriver også en morgen hjemme i Højen Hus, at at ham og familien vågner og finder en stor laks hængende på køkkendøren som en hilsen fra det fiskerhold, der havde været ude i bølgerne samme morgen. Hvordan udvikler det her forhold sig mellem Abel og de lokale så?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen altså, han kommer jo herop ret trofast, kan man sige. Der er fra 1910 og frem til 1940, hvor de sælger deres hus, så han er jo han, han viser jo, at han godt vil det her lokale sted, og det tror jeg, der giver rigtig meget tilbage for ham og familien. Altså han lærer folk at kende heroppe, og han beskriver også folk ved navns nævnelse og fornavn osv. altså, der er nogle mennesker, som han faktisk lærer ret godt at kende heroppe. Og deriblandt også nogle af de her fiskere, som som tænker på ham, når de kommer ind med en laks. Selvfølgelig også fordi de ved han, at han sætter pris på det. Men han får altså nogle personlige relationer heroppe med de her de mennesker, der bor heroppe.

Nikolai Sørensen: Så på en eller anden måde, så i løbet af alle de her år, så bliver han faktisk en del af det her samfund han var så fascineret af.

Line Vestergaard Knudsen: Ja, det bliver ligesom også en del af ham, og det bliver hans andet hjem på en eller anden måde i de her 30 år, hvor han holder til heroppe. Og det bliver en del af hans, hvad skal man sige, personlige sfære hvad der foregår heroppe.

Nikolai Sørensen: I løbet af somrene i Gammel Skagen bliver sommerhuset Abels andet hjem. Men hvert år, når efteråret melder sin ankomst, og de første blade falder, bliver det tid til at rejse hjem til byen igen. Som familien Abel pakker Line og jeg vores ting og siger farvel til Gammel Skagen for denne gang. Line, nu er sommerhusturen ved at være forbi. Og derfor står vi nu igen her ved det gamle trinbræt lidt udenfor for Gammel Skagen, hvor toget kørte alle de her sommerhusgæster hjem igen. Hvordan slutter familien Abels sommerhusture?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, der skal de jo ligesom gøre det omvendt er det, de gør det, når de kommer herop. De skal også... Nu skal de have pakket huset ned igen, og det har formentlig også været lidt en større omgang, hvor man ligesom skulle have have noget af det grej og selvfølgelig alt det tøj og børnene og dyrene med hjem igen. Så det var jo en større nedlukning af sommerhuset, og så har man igen taget den her fjeldevojn. Så har man haft en lokal kontakt, som har hjulpet en med at køre og blive kørt herind til hvad hedder det ind i landet til Højen station og så står vi klar her på stationen til at toget kommer. Og så skal vi al det her habengut op i toget, så vi kan komme ned, først til Frederikshavn og så med et skift der, og så videre ned til Aalborg.

Nikolai Sørensen: Så de har stået lige her mæt på på sommerferieoplevelser med al deres habengut og så været klar til at boarde det her tog hjem igen. Hvordan tror du, at det har påvirket Abel at blive en del af den her mytologiske fiskerkultur heroppe i Gammel Skagen?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, det tror jeg da har været godt for ham og været noget han har været glad for. Ligesom at kunne se, at det er noget, han har faktisk har været tæt på. Og man kan sige netop det der med, at det er blevet sådan lidt en myte. Vi kender jo altså hele historien om Skagen, men det her med, at han fremhæver den her med Søkongen der ligesom... en roman, der er skrevet om Gammel Skagen og de mennesker, der boede derude. Det fremhæver han jo selv i sine erindringer. Og vi kan jo se, at han er jo faktisk en del af det miljø, mens den her... i den tid, som bogen fortæller om. Så han bliver jo nærmest sådan en statist i forhold til dette. Det tror jeg da

har betydet noget i hans liv, at han kunne ligesom gå ind og gå i kontakt med et lidt andet miljø end der hvor han kommer fra. Det fortæller noget om ham som et åbent og oplevelsesrigt menneske på en eller anden måde. At det har været en del af hans liv.

Nikolai Sørensen: Hvilken betydning får de her mange sommerhusture herop til Gammel Skagen for ham? Hvordan.. Hvordan udvikler det ham som person?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, jeg tror, det giver sådan et ekstra lag i hans liv på en eller anden måde. Og den her måske også personlige dannelse hvor man ikke bare forstår sig selv, og det der sociale lag man selv kommer fra, og den ligesom den svære man selv er en del af. Men han har ligesom kunne række ud til til noget andet også. Noget, der var lidt anderledes og lidt eksotisk i forhold til hans eget, der hvor han kommer fra. Så på den måde har det jo dannet ham, tænker jeg, at han også selv har tænkt på en eller anden måde. Og så tror jeg da egentlig også bare, han har været henrykt over de der personlige relationer, han har fået til nogle andre mennesker heroppe.

Nikolai Sørensen: I dag, der vurderer man jo, at cirka halvdelen af danskerne har tilknytning og brugsret til mindst ét sommerhus. Hvad tror du egentlig, sommerhuset betyder for danskerne i dag?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, jeg tror altså på sådan et helt overordnet plan, at det betyder, at nogle af de samme ting, som det gjorde dengang, alligevel, selvom vi gør det på nogle andre måder, og sommerhusområderne ser anderledes ud, så er der de her tre ting med at komme væk fra hverdagen. Altså lige meget hvor vild eller mindre vild grad man kan se, at der er det der skift væk fra hverdagen, så er det det, det på en eller anden måde handler om. At komme ud i nogle andre et andet miljø, på en eller anden måde væk fra hverdagen. Og så det her med at dyrke familien er også helt klart vigtigt, at vi kommer et sted hen, hvor hvor familielivet kan dyrkes, hvad end det er det helt nære kernefamilie, eller at det er en lidt større familie, hvor der også er bedsteforældre, fætre, kusiner og så videre involveret. Og så den sidste ting er, eller... Ikke... nu er det ikke i prioriteret rækkefølge det her... men men en tredje ting er det her med at komme tæt på naturen. Det ser vi næsten også, hvad hedder det, i forbindelse med med sommerhuse, lige meget om de ligger i den ene eller den anden slags landskab, er der en eller anden form for naturdyrkelse i det, hvor man gerne vil tættere på, hvad hedder det, kysten eller skoven?

Nikolai Sørensen: Så den der sommerhusånd vi faktisk så med Abel for 100 år siden. Den lever altså stadigvæk videre i dag.

Line Vestergaard Knudsen: Ja, det vil jeg sige. Det gør den. Og måske er den undtagelse, man kan tale om lidt det her med relationen til det lokale, som vi har talt om, at der var rigtig meget på spil hos Albert Abel og den måde, han beretter om sit sommerhusliv. Måske er det lidt skruet ned i dag, men væk fra hverdagen og tæt på naturen og dyrkelse af familien. Det er noget, der helt klart lever videre i dag.

Nikolai Sørensen: Da forretningsmanden Albert Abel og hans familie besøgte Søkongen i Gammel Skagen i sommeren 1910, fik de øjnene op for Skagens vilde natur, de maleriske kyststrækninger og den mytologiske fiskerbefolkningen. Til underholdning for de lokale byggede Abel Abels sommerhus på Gammel Skagens forreste klitrække, hvor det stod ubeskyttet mod vind og vejr. Men i løbet af sommeren vender de sig til huset og tager familien Abel til sig, og Højen Hus står stadig her 100 år efter. I dag har sommerhusene spredt sig over hele landet. Måske er forholdet mellem sommerhusejerne og de lokale beboere ikke helt så stærkt som på Abels tid, men lysten til at komme væk fra hverdagen og ud i naturen og bruge tid med sin familie, den lever videre. Historien om Albert Abel er ved at være forbi, men inden vi slipper ham helt, skal vi til bryllup. I løbet af sin sommer i Gammel Skagen bliver Abel vidne til et lokalt kærlighedsdrama, som inkluderer en lokal mand ved navn Christian Petersen og så selveste Søkongens datter, som vi jo altså hører om her i starten. Hvad går det ud på?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen altså ham her Søkongen, som vi er nødt til at være helt sikker på, at han er en vigtig mand her i Gammel Skagen. For han er jo hovedpersonen i den her 'Søkongen' af Harry Søberg, og han har formentlig været en en fiskekonge her i Gammel Skagen, men han udlejede jo så også værelser i sit hus, hvor Albert Abels og hans familie boede på det første ophold de var heroppe, og han havde en datter, og hun var altså hemmeligt forlovet med ham her, Christian Pedersen. Og det var hun i mange år, og de havde lidt problemer med. Der var et eller andet med, at han åbenbart ikke var helt accepteret hos den selveste Søkongen her. Så de kunne ikke rigtig blive gift, men da han så døde, Søkongen. Så blev de så gift de to.

Nikolai Sørensen: Så kom der altså et bryllup op at stå. Og det er jo lidt sjovt, fordi hvilken rolle spiller Abel egentlig i den her vielse mellem Søkongens datter og ham her, Christian Pedersen?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen Abel, han er jo faktisk forlover til det her bryllup, så det viser jo noget om, at han havde en ret nær relation til Christian Petersen her, som i årevis havde gået rundt og været hemmeligt forlovet her med kongens Søkongens datter.

Nikolai Sørensen: Han har måske haft lidt sympati med det her par, der ikke kunne få hinanden. Hvad tror du, at det har betydet for Abel at stå ved det her bryllup og være en del af den her bryllupsceremoni imellem det her lokale par i Gammel Skagen?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, det er da netop virkelig testamentarer af, at han, at han havde en rigtig nær relation til den mand her, og til parret kan man sige, at det er ham, der står der, som forlover og hjælper manden, der skal giftes med med det praktiske og med at moralsk støtte til til brylluppet. Det tænker jeg da bare. Det må da være, hvis det er. Hvis man vælger ham, så er det jo tegn på, at det er en af de nærmeste relationer, man har, tænker jeg.

Nikolai Sørensen: Hvad tror du, at han har følt, når han har stået lige der?

Line Vestergaard Knudsen: Jamen, han har sikkert været glad, og hvad hedder det, det er jo egentlig ikke så mange, der kommer tæt ind i et eller andet andet miljø end det man har i det primære miljø, eller der hvor man bor og har sit primære liv. Altså, det er der sådan en. En ekstra dimension i livet, at her er jeg også blevet et menneske, der har en vis betydning for nogle andre og faktisk nærmest også lidt blevet en del af stedet selv. Nu kommer toget.

Nikolai Sørensen: Ja, nu tror også det kommer, toget. Jeg ved ikke om vi skal vi ikke træder tilbage eller hvad. Vi står lidt tæt på haha.

Line Vestergaard Knudsen: Vi vil gerne med.

Nikolai Sørensen: Ja.

Nikolai Sørensen: Udlængsel er produceret af Nikolai Sørensen for Vores tid, Nationalmuseets mediehus med støtte fra William Demant Fonden. Redaktør er Rikke Caroline Carlsen. Lyddesign, klip og mix er leveret af Raehan Sarjou. Tak til leder af Center for Turismeforskning, Mathias Thuen Jørgensen for baggrundsinformation om turisme. Du kan finde flere podcasts om historie ved at søge på Vores tid i din podcast app.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Episode 5: Albert på sommerferie i 1912](#)

Lyddesign, klip og mix: Raehan Sarjou

Produceret af Nikolai Sørensen for Vores Tid